

# Prva špilja u dolini Zrmanje duža od 3000 metara

U zрманjskom kraju česti su nazivi Kusa, Velika Kusača, Mala Kusača, Kusac, Kusa nad Manastirskim lukama... Sve su to imena izvora ili krških rječica povremenog izviranja i toka. Upravo jedna od tih Kusa tema je ovoga članka - Kusa nad Manastirskim lukama (u daljnjem tekstu Kusa 2, jer Kusa 1 je također povremeni izvor rječice Dabarnice nedaleko od Berberovog buka, o kojoj je već pisano). Od 2002. do 2005. godine, poslije završetka speleoloških ekspedicija u Rakovici, bio je običaj da svi sudionici otiđu na Zrmanju, dio njih radi druženja s kristalno bistrom vodom Zrmanje i odmora, a drugi da nastave s istraživanjem i speleoronjenjem. Zbog sve većeg broja novootkrivenih speleoloških objekata u području Zrmanje konačno je 2006. godine organizirana ekspedicija s bazom na toj rijeci (Međunarodna speleoronička ekspedicija "Zrmanjina SUZA 2006"). U travnju 2006. imali smo pred-ekspedicijsku akciju radi priprema za logor (košnja, piljenje, ravnanje terena za šatore...), rekognosciranja terena i bilježenja na topografsku kartu speleoloških objekata koji će biti predmet istraživanja ekspedicije.

## Kako je došlo do otkrića i istraživanja

Upravo za boravka u travnju posjetio nas je jedno popodne nadzornik Parka prirode Velebit Josip Frketić. Zahvaljujući njegovoj susretljivosti, otišao je s vođom ekspedicije Tihomirom Kovačevićem-Tihijem na piće "Nenadu" kod mosta na Berberovom buku. U razgovoru Frketić je spomenuo nekoliko izvor-špilja, tako i špilju kod Manastira Krupe, kao i špilju na samom izvoru rijeke Krupe. Tihi je trenutno pokrenuo ekipu: pravac Manastir Krupa. Krenuli su uz potok na sjevernom obodu Manastirskih luka (luka je ovdašnji naziv za polje). Do ulaza su prvi došli Tihi, Darko, Tonko i Alan. Ušli su 15-ak metara u špilju (samo s tikama) i došli do prve prepreke - jame duboke pet metara. Alan se bez potrebne speleološke opreme spustio u jamu slobodnim penjanjem. Poslije kratke prospekcije, već je u prvom dijelu zamijetio da je riječ o vrlo perspektivnom objektu. Prostor je bio znatnih dimenzija i dobro se osjetilo strujanje zraka. Nakon tridesetak metara stao je i vratio se te sav ozaren iznio podatke o tome što je vidio. Svi su se složili da će to biti jedan od "udarnih" objekata za istraživanje na ekspediciji. Zahvaljujemo se Frketiću za dobru informaciju.

## Srpanj 2006. godine - početak ekspedicije "Zrmanjina SUZA"



## Kusa over Manastirske luke, Kusa 2

DDISKF has been continually exploring the Zrmanja river area since 2002. The main focus of the exploration has been speleodiving in occasional springs of Čudinka, Čavlinka, Dabarnica, Vratolomka, Kusača, Krnježa, Kusac...as well as exploring other speleological objects that feature water. During the last three international expeditions, several thousand new canals have been explored and many ducks dived into. One of the more significant discoveries is cave Kusa 2 or Kusa ove manastirski luk. It is a spring cave with two entrances. The water flows off in a short stream into Krupa river, Zrmanja's right tributary. So far, 3058m have been topographically recorded. The exploration stopped at two duck lakes that are possible to dive into. For now, the canal seems to be heading towards the spring cave of Krnjaza river.